

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2011. gada 1. decembrī*

Lieta C-145/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Handelsgericht Wien* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 8. martā un kas Tiesā registrēts 2010. gada 22. martā, tiesvedībā

Eva-Maria Painer

pret

Standard VerlagsGmbH,

Axel Springer AG,

Süddeutsche Zeitung GmbH,

Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG,

Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG.

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovsky*] (referents), E. Juhāss [*E. Juhász*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] un T. fon Danvics [*T. von Danwitz*],

ģenerālvokāte V. Trstenjaka [*V. Trstenjak*],
sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— E. M. Paineres [*E.-M. Painer*] vārdā — G. Cangers [*G. Zanger*], *Rechtsanwalt*,

— *Standard VerlagsGmbH* vārdā — M. Vindhagere [*M. Windhager*], *Rechtsanwältin*,

— Austrijas valdības vārdā — E. Rīdls [*E. Riedl*], pārstāvis,

— Spānijas valdības vārdā — N. Diasa Abada [*N. Díaz Abad*], pārstāve,

— Itālijas valdības vārdā — Dž. Palmjēri [*G. Palmieri*], pārstāve, kurai palīdz M. Ruso [*M. Russo*], *avvocato dello Stato*,

— Eiropas Komisijas vārdā — S. Grīnheida [*S. Grünheid*], pārstāve,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2011. gada 12. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.; labojums latviešu valodā — OV L 81, 29.3.2011., 18. lpp.) 6. panta 1. punktu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.) 5. panta 3. punkta d) un e) apakšpunktu un 5. punktu.
- ² Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar tiesvedību, kuras ietvaros E. M. Painere, neatkarīga fotogrāfe, vērsās pret piecām izdevniecībām, t.i., *Standard Verlags GmbH* (turpmāk tekstā — “*Standard*”), *Axel Springer AG* (turpmāk tekstā — “*Axel Springer*”), *Süddeutsche Zeitung GmbH*, *Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG* un *Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG*, sakarā

ar Natašas K. [*Natascha K.*] fotogrāfiju izmantošanu no šo pēdējo minēto izdevniecību puses.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Līgums par ar tirdzniecību saistītajām intelektuālā īpašuma tiesībām, kas ir Marakešā 1994. gada 15. aprīlī parakstītā Līguma par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu (PTO) 1.C pielikums, tika apstiprināts ar Padomes 1994. gada 22. decembra Lēmumu 94/800/EK par daudzpusējo sarunu Urugvajas kārtā (no 1986. līdz 1994. gadam) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV L 336, 1. lpp.).
- 4 Līguma par ar tirdzniecību saistītajām intelektuālā īpašuma tiesībām 9. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis ievēro Bernes konvencijas [par literatūras [literāru] un mākslas darbu aizsardzību (1971. gada 24. jūlija Parīzes akts) redakcijā, kas izriet no 1979. gada 28. septembra labojuma (turpmāk tekstā — “Bernes konvencija”)] 1.–21. pantu un minētās konvencijas pielikumu. Tomēr šis Līgums dalībvalstīm nedod tiesības vai

neuzliek pienākumus attiecībā uz tiesībām, kas fiksētas šīs Konvencijas 6.(bis) pantā, vai tiesībām, kas atvasinātas no tā.”

5 Bernes konvencijas 2. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Termins “literatūras [literāri] un mākslas darbi” aptver visus darbus literatūras, zinātnes un mākslas jomā neatkarīgi no to izpausmes veida un formas, kā, piemēram, grāmatas, brošūras un citus rakstveida darbus; lekcijas, runas, sprediķus un citus līdzīga rakstura darbus; dramatiskos un muzikāli dramatiskos darbus; horeogrāfiskos darbus un pantomīmas; muzikālās kompozīcijas ar tekstu vai bez teksta; kinematogrāfiskos darbus, kuriem pielīdzināmi darbi, kas izteikti kinematogrāfijai analogiskā veidā; zīmējumus, glezniecības, arhitektūras, tēlniecības, grafikas un litogrāfijas darbus; fotogrāfiskos darbus, kuriem pielīdzināmi darbi, kas izpildīti fotogrāfijai analogiskā veidā; lietišķās mākslas darbus; ilustrācijas, ģeogrāfiskās kartes, plānus, skices un trīsdimensiju darbus, kas attiecas uz ģeogrāfiju, topogrāfiju, arhitektūru vai zinātnei.”

6 Bernes konvencijas 10. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Ir atļauts izmantot citātus no tāda darba, kas likumīgā kārtā jau padarīts pieejams sabiedrībai, arī citātus no laikrakstu un žurnālu rakstiem, ietverot tos preses apskatā, ar noteikumu, ka tas tiek darīts godīgos nolūkos un tādā apjomā, kādu attaisno šīs izmantošanas mērķis.”

7 Saskaņā ar Bernes konvencijas 12. pantu:

“Literatūras [literāru] un mākslas darbu autoriem ir ekskluzīvas tiesības uz savu darbu pārveidošanu, aranžēšanu un citādu pārstrādāšanu.”

8 Bernes konvencijas 37. panta pirmās daļas c) apakšpunktā ir noteiks:

“Ja ir atšķirīgi viedokļi par dažādu tekstu skaidrojumu, noteicošais ir teksts franču valodā”.

9 Pasaules intelektuālā īpašuma organizācija (*WIPO*) 1996. gada 20. decembrī Ženēvā pieņēma *WIPO* līgumu par izpildījumu un skaņu ierakstiem, kā arī *WIPO* līgumu par autortiesībām. Šie abi līgumi Kopienas vārdā tika apstiprināti ar Padomes 2000. gada 16. marta Lēmumu 2000/278/EK (OV L 89, 6. lpp.).

10 *WIPO* līguma par autortiesībām 1. panta 4. punktā ir paredzēts, ka līgumslēdzējas valstis ievēro Bernes konvencijas 1.–21. pantu un pielikumu.

Savienības tiesības

Regula Nr. 44/2001

11 Regulas Nr. 44/2001 preambulas 11., 12. un 15. apsvērums ir izteikts šādā redakcijā:

“(11) Jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai

vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē [pamato] citu sasaistes faktoru. [..]

- (12) Papildus atbildētāja domicilam kā jurisdikcijas pamatojumam vajadzētu būt arī citiem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedību.

[..]

- (15) Tiesvedības saskaņotas norises interesēs ir jāsamazina paralēlas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus. [..]”

- ¹² Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā.”

- ¹³ Šīs regulas 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā vienīgi saskaņā ar šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā izklāstītajiem noteikumiem.”

- ¹⁴ Šīs regulas 6. panta 1. punktā, kas ietverts tās II nodaļas 2. iedaļā ar nosaukumu “Īpaša jurisdikcija”, ir noteikts:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var arī iesūdzēt:

- 1) ja šī persona ir viens no vairākiem atbildētājiem — tās vietas tiesā, kurā kādam no atbildētājiem ir domicils, ja prasības ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesa-
vienojami spriedumi”.

Direktīva 93/98/EEK

- ¹⁵ Padomes 1993. gada 29. oktobra Direktīvas 93/98/EEK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņu saskaņošanu (OV L 290, 9. lpp.) preambulas septiņpadsmitajā apsvērumā ir teikts:

“[...] dalībvalstīs fotogrāfiju aizsardzību regulē dažādi principi; [...] jānosaka šo darbu oriģinalitātes pakāpe, ko prasa šī direktīva, lai pietiekami saskaņotu fotogrāfisku darbu aizsardzības termiņus, jo īpaši termiņus tādu darbu aizsardzībai, kuri mākslinieciskas vai profesionālas iedabas dēļ ir nozīmīgi iekšējā tirgū; [...] fotogrāfiskus darbus saskaņā ar Bernes konvenciju atzīst par oriģināliem, ja tie ir autora intelekta radīti [intelektuālā jaunrade] un atspoguļo viņa personību, neņemot vērā nekādus citus

kritērijus, piemēram, nopelnus vai nolūkus; [...] citu fotogrāfiju aizsardzība jāatstāj attiecīgo valstu tiesību aktu ziņā”.

- ¹⁶ Šīs direktīvas 1. panta 1. punktā ir paredzēta literāru darbu vai mākslas darbu autortiesību aizsardzība saskaņā ar Bernes konvencijas 2. pantu, kas ir spēkā visu autora mūžu un 70 gadus pēc viņa nāves.

- ¹⁷ Minētās direktīvas 6. pantā ir noteikts:

“Fotogrāfijas, kas ir oriģinālas tādā ziņā, ka tās ir autora paša intelektuāli darbi [intelektuālā jaunrade], aizsargā saskaņā ar 1. pantu. Nepiemēro nekādus citus kritērijus, lai noteiktu, vai tie ir tiesīgi pretendēt uz aizsardzību. Dalībvalstis var paredzēt aizsardzību citām fotogrāfijām.”

- ¹⁸ Direktīva 93/98 ir aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvu 2006/116/EK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņiem (OV L 372, 12. lpp.), kurā pirmā minētā direktīva ir kodificēta un kurā būtībā ir ietvertas tās pašas tiesību normas. Direktīva 2006/116 ir stājusies spēkā 2007. gada 16. janvārī.

- ¹⁹ Tomēr, ņemot vērā lietas apstākļu rašanās laiku, pamata lietai paliek piemērojama Direktīva 93/98.

Direktīva 2001/29

- 20 Direktīvas 2001/29 preambulas 6., 9., 21., 31., 32. un 44. apsvērums ir izteikts šādā redakcijā:

“(6) Ja neveic saskaņošanu Kopienas līmenī, attiecīgo valstu likumdošanas procesā, kas daudzās dalībvalstīs jau ir uzsākts, reaģējot uz tehnoloģiju jauninājumiem, var paredzēt ievērojami atšķirīgu aizsardzību un līdz ar to — ierobežojumus to pakalpojumu un produktu brīvai aprītei, kuri ietver intelektuālo īpašumu vai kuru pamatā ir intelektuālais īpašums; tas novedīs pie iekšējā tirgus jaunas sašķeltības un tiesiskās neatbilstības. Minēto juridisko atšķirību un nenoteiktības ietekme palielināsies līdz ar informācijas sabiedrības tālāku attīstību, kur jau ir ievērojami pieaugusi intelektuālā īpašuma pārrobežu izmantošana. Šī attīstība paplašinās un tai vajadzētu paplašināties. Būtiskas juridiskās atšķirības un nenoteiktība aizsardzībā var kavēt to jauno produktu ražošanas un pakalpojumu sniegšanas paplašināšanu, uz kuriem attiecas autortiesības un blakustiesības.

[..]

- (9) Autortiesību un blakustiesību saskaņošanas pamatā jābūt augstam aizsardzības līmenim, jo šīm tiesībām ir izšķiroša nozīme intelektuālajā jaunradē. To aizsardzība palīdz nodrošināt jaunrades uzturēšanu un attīstību autoru, izpildītāju, producentu, patērētāju, kultūras, rūpniecības un visas sabiedrības interesēs. Tāpēc intelektuālais īpašums ir atzīts par īpašuma neatņemamu sastāvdaļu.

[..]

- (21) Šai direktīvai attiecībā uz dažādiem labuma guvējiem būtu jādefinē to darbību joma, uz ko attiecas reproducēšanas tiesības. Tas būtu jādara atbilstīgi *acquis communautaire*. Lai nodrošinātu juridisko noteiktību iekšējā tirgū, vajadzīga šo darbību plaša definīcija.

[..]

- (31) Jāsaglabā taisnīgs līdzsvars starp dažādu kategoriju tiesību subjektu tiesībām un interesēm un dažādu kategoriju tiesību subjektu un aizsargātu tiesību objektu izmantotāju tiesībām un interesēm. [..]

- (32) Šī direktīva paredz izsmēlošu izņēmumu un ierobežojumu uzskaitījumu attiecībā uz reproducēšanas tiesībām un tiesībām uz izziņošanu. Daži izņēmumi vai ierobežojumi vajadzības gadījumā attiecas tikai uz reproducēšanas tiesībām. Minētajā uzskaitījumā ņemtas vērā dalībvalstu atšķirīgās tiesību tradīcijas, vienlaikus tiecoties nodrošināt funkcionējošu iekšējo tirgu. Dalībvalstīm būtu saskanīgāk jāpiemēro minētie izņēmumi un ierobežojumi, ko novērtēs, ņemot vērā pārskatot īstenojamos tiesību aktus.

[..]

- (44) Piemērojot šajā direktīvā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus, tie būtu jāīsteno saskaņā ar starptautiskajām saistībām. Minētos izņēmumus un ierobežojumus nedrīkst piemērot tā, ka tie skar tiesību subjekta likumīgās intereses vai ir pretrunā ar viņa darba vai cita tiesību objekta parasto izmantošanu. Šādiem dalībvalstu paredzētajiem izņēmumiem vai ierobežojumiem jo īpaši

būtu pienācīgi jāatspoguļo lielāka ekonomiskā ietekme, kādu šie izņēmumi vai ierobežojumi varētu atstāt jaunajā elektroniskajā vidē. Tāpēc attiecībā uz autortiesību darbu un cita tiesību objekta dažiem jauniem izmantošanas veidiem dažu izņēmumu vai ierobežojumu darbības jomu varētu ierobežot vēl vairāk.”

21 Šīs direktīvas 1. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva attiecas uz autortiesību un blakustiesību tiesisko aizsardzību iekšējā tirgū, liekot īpašu uzsvāru uz informācijas sabiedrību.”

22 Minētās direktīvas 2. pantā attiecībā uz reproducēšanas tiesībām ir noteikts:

“Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

a) autoriem — attiecībā uz viņu darbiem;

[..].”

23 Šīs direktīvas 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.”

24 Direktīvas 2001/29 ar nosaukumu “Izņēmumi un ierobežojumi” 5. panta 3. punkta d) un e) apakšpunktā ir noteikts:

“3. Dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus 2. un 3. pantā paredzētajām tiesībām šādos gadījumos:

[..]

d) citātiem, piemēram, kritikas vai apskata nolūkā, ar noteikumu, ka tie attiecas uz darbu vai citu tiesību objektu, kas jau ir likumīgi publiskots, ka ir norādīts avots, tajā skaitā autors, ja vien to nav neiespējami izdarīt, un ka to izmantošana notiek saskaņā ar godprātīgu praksi, un ciktāl tas vajadzīgs attiecīgajam mērķim;

e) izmantošanai sabiedrības drošības nolūkā vai, lai nodrošinātu administratīvu, parlamentāru vai tiesas procesu pienācīgu norisi vai pārskatus par tiem;

[..].”

25 Šīs direktīvas 5. panta 5. punktā ir noteikts:

“5. Šī panta 1., 2., 3. un 4. punktā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus piemēro tikai dažos īpašos gadījumos, kas nav pretrunā ar darba vai cita tiesību objekta parasto izmantošanu un nepamatoti neskar tiesību subjekta likumīgās intereses.”

Valsts tiesības

26 Iepriekš norādītās Direktīvas 2001/29 tiesību normas Austrijas tiesību sistēmā tikušas transponētas ar Federālo likumu par literāro un mākslas darbu autortiesībām un ar tām saistītajām blakustiesībām (*Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Kunst und über verwandte Schutzrechte*, turpmāk tekstā — “Urheberrechtsgesetz”).

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

27 E. M. Painere vairākus gadus strādā kā pašnodarbināta fotogrāfe un viņa fotogrāfē tostarp arī bērnus bērnudārzos un pagarinātās dienas grupās. Savas profesionālās darbības ietvaros viņa izgatavoja vairākas Natašas K. portreta fotogrāfijas, izstrādājot fonu, nosakot pozīciju un sejas izteiksmi, veicot fotografēšanu un attīstot šīs fotogrāfijas (turpmāk tekstā — “strīdus fotogrāfijas”).

- 28 Uz visām izgatavotajām fotogrāfijām jau vairāk nekā 17 gadus E. M. Painere norāda savu vārdu. Šī norāde tika veikta dažādos veidos un laika gaitā mainījās — kā uzlīme un/vai zīmogs portfolio vai paspartū. Katrā ziņā šajās norādēs vienmēr bija norādīts viņas vārds un juridiskā adrese.
- 29 E. M. Painere pārdeva savas izgatavotās fotogrāfijas, tomēr nepiešķirot trešām personām nekādas tiesības uz šīm fotogrāfijām, ne arī piekrītot to publicēšanai. Pirkuma cena, kuru viņa pieprasīja par fotogrāfijām, bija tikai kompensācija par darbu kopijām.
- 30 Pēc tam, kad 1998. gadā tika nolaupīta 10 gadus vecā Nataša K., atbildīgās tiesību aizsardzības iestādes izplatīja aicinājumu palīdzēt viņas meklēšanā, šajā aicinājumā izmantojot attiecīgās fotogrāfijas.
- 31 Atbildētājas pamata lietā ir preses izdevniecības. Tikai *Standard* juridiskā adrese ir Vīnē (Austrija). Pārējām atbildētājām pamata lietā juridiskā adrese ir Vācijā.
- 32 Standard izdod Austrijā iznākošo dienas laikrakstu *Der Standard*. *Süddeutsche Zeitung GmbH* izdod Austrijā un Vācijā iznākošo dienas laikrakstu *Süddeutsche Zeitung*. *Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG* izdod Vācijā iznākošo nedēļas žurnālu *Der Spiegel*, kas tiek izplatīts arī Austrijā. *Verlag M. DuMont Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG* izdod vienīgi Vācijā iznākošo dienas laikrakstu *Express*. *Axel Springer* izdod dienas laikrakstu *Bild*, kura Vācijas izdevumu neizplata Austrijā. Turpretī šā laikraksta Minhenes izdevums iznāk arī Austrijā. Turklāt *Axel Springer* izdod citu dienas laikrakstu *Die Welt*, kuru izplata arī Austrijā, un tai ir arī ziņu portāls internetā.

- 33 2006. gadā Natašai K. izdevās aizbēgt no sava nolaupītāja.
- 34 Pēc Natašas K. aizbēgšanas un pirms viņas pirmās publiskās uzstāšanās atbildētājas pamata lietā publicēja strīdus fotogrāfijas iepriekš minētajos laikrakstos un interneta vietnēs, tomēr nenorādot šo fotogrāfiju autora vārdu vai norādot nevis E. M. Paineres kā autore, bet gan citu vārdu.
- 35 Atspoguļošana plašsaziņas līdzekļos — dažādos laikrakstos un interneta vietnēs — atšķirās atkarībā no strīdus fotogrāfiju izvēles un tām pievienotā teksta. Atbildētājas pamata lietā atsaucas uz to, ka strīdus fotogrāfijas tās ieguvušas no kādas ziņu aģentūras un ka uz tām nebija norādīts E. M. Paineres vārds, proti, norādītajam autoram bija cits vārds, nevis E. M. Paineres vārds.
- 36 Turklāt vairākos no šiem laikrakstiem tika publicēts ar datorprogrammu palīdzību no strīdus fotogrāfijām izstrādāts portrets, kurš, tā kā nebija bijis Natašas K. nesenu fotogrāfiju, līdz viņas pirmās publiskās uzstāšanās atspoguļoja iespējamo Natašas K. sejas portretu (turpmāk tekstā — “strīdus fotorobots”).
- 37 Ar *Handelsgericht Wien* [Vīnes Tirdzniecības tiesas] 2007. gada 10. aprīlī celto prasību E. M. Painere lūdza konstatēt, ka atbildētājām pamata lietā ir nekavējoties jāpārtrauc reproducēt un/vai izplatīt attiecīgās fotogrāfijas, kā arī attiecīgo fotorobotu, bez viņas piekrišanas un nenorādot viņas kā autore vārdu.
- 38 Turklāt E. M. Painere lūdza piespriest atbildētājām pamata lietā uzrādīt savus rēķinus, samaksāt piemēroti atlīdzību un atlīdzināt ciestos zaudējumus.

- 39 Vienlaikus E. M. Painere iesniedza pieteikumu uzsākt pagaidu noregulējuma tiesvedību, kas pēdējā instancē jau ticis izskatīts ar *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa) 2009. gada 26. augusta spriedumu.
- 40 Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, *Oberster Gerichtshof*, piemērojot atbilstošās valsts tiesību normas, nosprieda, ka, lai publicētu strīdus fotorobotu, atbildētājam pamata lietā nebija jāiegūst E. M. Paineres piekrišana.
- 41 Šī tiesa uzskatīja, ka strīdus fotogrāfija, kas ir bijusi pamats strīdus fotorobota izgatavošanai, katrā ziņā esot bijusi ar autortiesībām aizsargāts fotogrāfiju darbs. Tomēr strīdus fotorobota izgatavošana un publicēšana esot bijusi nevis pārveidošana, kurai būtu bijusi vajadzīga E. M. Paineres kā fotogrāfiju darba autores piekrišana, bet gan brīva izmantošana, kas varējusi notikt bez viņas piekrišanas.
- 42 Kvalifikācija par pārveidošanu vai brīvu izmantošanu esot atkarīga no radošās darbības, kas tikusi veikta saistībā ar sākotnējo paraugu. Jo izteiktāka esot radošā darbība saistībā ar paraugu, jo mazāk varot runāt par parauga brīvu izmantošanu. Tādā portreta fotogrāfijā kā strīdus fotogrāfija autoram esot bijušas pieejamas tikai ierobežotas individuālas radošās izpausmes iespējas. Ņemot to vērā, ar autortiesībām attiecīgajai fotogrāfijai piešķirtās aizsardzības apjoms esot ierobežots. Turklāt uz šīs fotogrāfijas pamata izgatavotais strīdus fotorobots esot jauns, neatkarīgs darbs, kuru pašu aizsargājot autortiesības.
- 43 Šādos apstākļos *Handelsgericht Wien* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Regulas Nr. 44/2001] 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tā piemērošanu un prasību kopīgu izskatīšanu neliedz tas, ka pret vairākiem atbildētājiem par satura ziņā identiskiem autortiesību pārkāpumiem celtas prasības balstās uz

dažādu valstu juridiskiem pamatiem, kas tomēr satur ziņā pēc būtības ir identiski, piemēram, tādiem, kas ir piemērojami visās Eiropas valstīs prasībās izbeigt darbību neatkarīgi no vainas konstatēšanas, prasībās par atbilstīgu kompensāciju saistībā ar autortiesību pārkāpumiem un prasībās par zaudējumu atlīdzību darba nelikumīgas izmantošanas gadījumā?

- 2) a) Vai Direktīvas 2001/29 [...] 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka tā piemērošanu neliedz tas, ka preses publikācija, kurā ir citēts darbs vai cits tiesību objekts, nav ar autortiesībām aizsargāts literārs darbs?

- b) Vai Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka tā piemērošanu neliedz tas, ka citētajam darbam vai citam tiesību objektam nav norādīts autors vai izpildītājs?

- 3) a) Vai Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunkts saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka kriminālprocesa justīcijas interesēs — sabiedrības drošības kontekstā — tā piemērošanai ir vajadzīgs konkrēts, aktuāls un nepārprotams tiesību aizsardzības iestāžu aicinājums publicēt fotogrāfijas, proti, ir jābūt oficiālam lūgumam publicēt fotogrāfijas personas meklēšanas nolūkā, citādi tiek izdarīts tiesību pārkāpums?

- b) Ja atbilde uz 3) a) jautājumu ir noliedzoša, vai plašsaziņas līdzekļiem ir tiesības atsaukties uz Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunktu arī tad, ja bez attiecīga iestādes lūguma palīdzēt meklēšanā tie pēc savas ierosmes izlemj, vai fotogrāfiju publicēšana ir “sabiedrības drošības interesēs”?

- c) Ja atbilde uz 3) b) jautājumu ir apstiprinoša, vai šādā gadījumā ir pietiekami, ka plašsaziņas līdzekļi vēlāk apgalvo, ka fotogrāfiju publicēšana ir palīdzējusi personas meklēšanā, vai arī katrā ziņā ir vajadzīgs konkrēts, ar fotogrāfiju publicēšanu tieši saistīts aicinājums lasītājiem palīdzēt izmeklēt noziedzīgu nodarījumu?

- 4) Vai Direktīvas 2001/29 1. panta 1. punkts saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu un Bernes konvencijas 12. pantu, it īpaši ņemot vērā [Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās] Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK) 1952. gada 20. marta Pirmā protokola 1. pantu un Eiropas Pamattiesību hartas 17. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka uz fotogrāfiju darbiem un/vai fotogrāfijām, it īpaši uz portretu fotogrāfijām, attiecas “vājāka” autortiesību aizsardzība pret pārveidošanu vai šādas aizsardzības nemaz nav, jo, ņemot vērā, ka tie ir “reāli fotoattēli”, radošās iespējas ir minimālas?”

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- ⁴⁴ Savos apsvērumos atbildētājas pamata lietā, balstoties uz dažādiem pamatiem, apstrīd gan lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, gan arī vairāku prejudiciālu jautājumu pieņemamību.

- 45 Pirmkārt, atbildētājas pamata lietā norāda, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu esot jānoraida kā nepieņemams, jo, pirmkārt, iesniedzējtiesa neesot pietiekami sniegusi skaidrojumu par iemesliem, kādēļ tai ir šaubas par Savienības tiesību interpretāciju, un, otrkārt, šī tiesa neesot pierādījusi pietiekami ciešu saikni starp pamata lietā piemērojamām valsts tiesību normām un Savienības tiesību normām. It īpaši minētā iesniedzējtiesa neesot citējusi attiecīgās valsts tiesību normas.
- 46 Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka vajadzība sniegt valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju prasa, lai valsts tiesa izklāstītu lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz ko attiecas tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu šo jautājumu pamatā esošos faktu pieņēmumus (skat. tostarp 2005. gada 17. februāra spriedumu lietā C-134/03 *Viacom Outdoor*, Krājums, I-1167. lpp., 22. punkts; 2005. gada 12. aprīļa spriedumu lietā C-145/03 *Keller*, Krājums, I-2529. lpp., 29. punkts, kā arī 2005. gada 6. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-453/03, C-11/04, C-12/04 un C-194/04 *ABNA u.c.*, Krājums, I-10423. lpp., 45. punkts).
- 47 Tiesa arī ir uzsvērusi, ka ir svarīgi, lai valsts tiesa norādītu precīzus iemeslus, kuru dēļ tai rodas jautājumi par Kopienu tiesību interpretāciju un kuru dēļ tā uzskata, ka Tiesai ir jāuzdod prejudiciāli jautājumi. Tādējādi Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesai ir jāsniedz minimāls skaidrojums par to, kāpēc tā ir izvēlējusies konkrētās Kopienu tiesību normas, par kurām tā lūdz sniegt interpretāciju, un par saikni, ko tā saskata starp šīm normām un lietā piemērojamām valsts tiesību normām (skat. tostarp 2003. gada 21. janvāra spriedumu lietā C-318/00 *Bacardi-Martini* un *Cellier des Dauphins, Recueil*, I-905. lpp., 43. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *ABNA u.c.*, 46. punkts).
- 48 Šajā lietā ir jānorāda, ka iesniedzējtiesas lēmumā ir norādīts faktiskais konteksts un valsts tiesiskais regulējums, kura ietvaros ir uzdoti jautājumi. Turklāt iesniedzējtiesa izklāsta iemeslus, kuri tai likuši uzskatīt par nepieciešamu uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus, ciktāl tā norāda uz lietas dalībnieku pamata lietā pārstāvētajiem

dažādajiem viedokļiem attiecībā uz atbilstošo valsts tiesību normu, kuras *Oberster Gerichtshof* ir interpretējusi pagaidu noregulējuma tiesvedībā, atbilstību minētajos jautājumos norādītajām Savienības tiesību normām.

- 49 No minētā izriet, ka Tiesas rīcībā ir pietiekama informācija, kas ļauj tai sniegt iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi.
- 50 Šajos apstākļos atbildētāju pamata lietā šajā ziņā izvirzītā iebilde ir jānoraida, no kā izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir atzīstams par pieņemamu.
- 51 Otrkārt, atbildētājas pamata lietā, konkrētāk, uzskata, ka pirmais jautājums neesot pieņemams, jo iesniedzējtiesai neesot tiesību iesniegt Tiesā prejudiciālu jautājumu par Regulas Nr. 44/2001 interpretāciju. Saskaņā ar EKL 68. panta 1. punktu lūgt Tiesu prejudiciālā kārtībā interpretēt minēto regulu varot tikai tiesas, kuru nolēmumus vairs nav iespējams pārsūdzēt, izmantojot valsts tiesībās paredzētās pārsūdzības iespējas. Šajā lietā iesniedzējtiesas, kas esot pirmās instances tiesa, nolēmumus esot iespējams pārsūdzēt, izmantojot valsts tiesībās paredzētās pārsūdzības iespējas.
- 52 Šajā ziņā ir jānorāda, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā esošā Regula Nr. 44/2001 ir tikusi pieņemta, pamatojoties uz EKL 65. pantu, kurš ietilpst EK līguma trešās daļas IV sadaļā.
- 53 Ir taisnība, ka saskaņā ar EKL 68. panta 1. punktu, ja runa ir par tiesību aktiem, kas ir pieņemti EK līguma IV sadaļā ietilpstošajā jomā, pirmās instances tiesām nav tiesību iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

- 54 Tomēr lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir ticis iesniegts 2010. gada 22. martā, t.i., pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā. Kopš 2009. gada 1. decembra, kad šis pēdējais minētais līgums ir stājies spēkā, EKL 68. pants ir atcelts. Kopš tā laika prejudiciālajiem lūgumiem interpretēt tiesību aktus, kas ir pieņemti tiesu iestāžu sadarbības civillietās jomā, ir piemērojami vispārīgi noteikumi, kuri regulē lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam. Tādējādi LESD 267. pants ir piemērojams arī lūgumiem par Regulu Nr. 44/2001.
- 55 Tātad tādām tiesām kā iesniedzējtiesa ir tiesības iesniegt Tiesai prejudiciālu jautājumu par Regulas Nr. 44/2001 interpretāciju.
- 56 Šajos apstākļos ir jānorāda, ka pirmais jautājums ir uzskatāms par pieņemamu.
- 57 Treškārt, atbildētājas pamata lietā norāda, ka, tā kā iesniedzējtiesa neesot konstatējusi, ka pamata lietā aplūkojamajām preses publikācijām nav autortiesību aizsardzības, otrā jautājuma a) punktam neesot nozīmes un tādējādi tas esot nepieņemams.
- 58 Tomēr, kā tas izriet no pastāvīgās judikatūras, LESD 267. pantā paredzētās sadarbības starp Tiesu un valsts tiesām ietvaros tikai valsts tiesa, kura izskata strīdu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir tā, kas, ņemot vērā lietas īpatnības, var noteikt, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu taisīt spriedumu, un cik atbilstīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi. Tātad gadījumā, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (skat. 2004. gada 5. februāra spriedumu lietā C-380/01 *Schneider, Recueil*, I-1389. lpp., 21. punkts; 2005. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-165/03 *Längst*, Krājums, I-5637. lpp., 31. punkts, kā arī 2008. gada 16. oktobra spriedumu lietā C-313/07 *Kirtruna un Vigano*, Krājums, I-7907. lpp., 26. punkts).

59 Līdz ar to pastāv jautājumu par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi savas atbildības ietvaros noteiktā tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros, kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, nozīmīguma prezumpcija. Valsts tiesas iesniegto lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamata lietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesas rīcībā nav faktisko un tiesisko apstākļu, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. tostarp 2006. gada 5. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-94/04 un C-202/04 *Cipolla* u.c., Krājums, I-11421. lpp., 25. punkts; 2007. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no C-222/05 līdz C-225/05 *van der Weerd* u.c., Krājums, I-4233. lpp., 22. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Kirtruna* un *Vigano*, 27. punkts).

60 Vienīgi tas, ka iesniedzējtiesas lēmumā nav ietverts formāls konstatējums, ka pamata lietā aplūkojamajām preses publikācijām nav autortiesību aizsardzības, acīmredzami neparāda, ka otrā jautājuma a) punkts ir hipotētisks vai ka tam nav saistības ar pamata lietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu.

61 Tātad apstāklis, ka iesniedzējtiesa nav konstatējusi, ka pamata lietā aplūkojamajām preses publikācijām nav autortiesību aizsardzības, otrā jautājuma a) punktu nepadara par nepieņemamu.

62 Šādos apstākļos otrā jautājuma a) punkts ir uzskatāms par pieņemamu.

63 Ceturtkārt, atbildētājas pamata lietā uzskata, ka otrā jautājuma b) punkts tāpat neesot pieņemams, jo, tā kā atbilde uz to izrietot jau no paša Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkta formulējuma, neesot pamata nekādām saprātīgām šaubām.

- 64 Tomēr valsts tiesai nekādā ziņā nav aizliegts uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu, atbilde uz kuru atbilstoši atbildētāju pamata lietā viedoklim nerada pamatu nekādām saprātīgām šaubām (šajā ziņā skat. 2008. gada 11. septembra spriedumu apvienotajās lietās no C-428/06 līdz C-434/06 *UGT-Rioja* u.c., Krājums, I-6747. lpp., 42. un 43. punkts).
- 65 Tātad, pat ja pieņem, ka, atbildot uz uzdoto jautājumu, nav pamata nekādām saprātīgām šaubām, šis jautājums tomēr neklūst nepieņemams.
- 66 Šajos apstākļos otrā jautājuma b) punkts ir uzskatāms par pieņemamu.
- 67 Piektkārt, atbildētājas pamata lietā uzskata, ka ceturtais jautājums esot nepieņemams, jo tas esot pārāk vispārīgs un tam neesot saiknes ar pamata lietas risinājumu.
- 68 Tomēr uz šo jautājumu neattiecas neviens no šī sprieduma iepriekš 59. punktā minētajiem gadījumiem.
- 69 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai *Oberster Gerichtshof* noteiktā atšķirība, kā tā izriet no šī sprieduma 41. un 42. punkta, starp portreta fotogrāfijas brīvu izmantošanu un reproducēšanu ir saderīga ar Savienības tiesībām. Šāda atšķirība ir atkarīga no šādam objektam saskaņā ar Savienības tiesībās paredzētajiem kritērijiem piešķirtās aizsardzības esamības un apjoma.
- 70 Tādējādi iesniedzējtiesas uzdoto ceturto jautājumu, ciktāl tas ir vērsts tieši uz to, lai noskaidrotu šīs aizsardzības esamību un/vai apjomu, nevar uzskatīt par tādu, kuram nav nekādas saistības ar pamata lietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ne arī par tādu, kuram ir hipotētisks raksturs.

71 Šajos apstākļos ir jāuzskata, ka ceturtais jautājums ir pieņemams.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

72 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas piemērošanu liedz tas, ka pret vairākiem atbildētājiem par satura ziņā identiskiem autortiesību pārkāpumiem celtas prasības balstās uz dažādu valstu juridiskiem pamatiem, kas atšķiras atkarībā no dalībvalsts.

73 Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punktā ietvertajā jurisdikcijas noteikumā ir paredzēts, ka atbildētāju, ja viņš ir viens no vairākiem atbildētājiem, var iesūdzēt tās vietas tiesā, kurā kādam no atbildētājiem ir domicils, ar nosacījumu, ka prasības ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izspriest kopā, lai izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesavienojami nolēmumi.

74 Šī speciālā tiesību norma, kas atšķiras no Regulas Nr. 44/2001 2. pantā paredzētā atbildētāja domicila tiesas principa jurisdikcijas, ir interpretējama šauri un to nevar interpretēt tā, lai aptvertu gadījumus ārpus minētajā regulā skaidri paredzētajiem gadījumiem (skat. 2007. gada 11. oktobra spriedumu lietā C-98/06 *Freeport*, Krājums, I-8319. lpp., 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 75 Kā izriet no Regulas Nr. 44/2001 preambulas 11. apsvēruma, jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija pamato citu sasaistes faktoru.
- 76 No Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punkta formulējuma neizriet, ka nosacījumi, kas ir paredzēti šīs tiesību normas piemērošanai, ietver prasību, ka pret dažādiem atbildētājiem celtajām prasībām ir jābūt identiskiem juridiskajiem pamatiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Freeport*, 38. punkts).
- 77 Runājot par tās mērķi, Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punktā noteiktā jurisdikcijas norma, pirmkārt, kā izriet no šīs regulas preambulas 12. un 15. apsvēruma, ir paredzēta vajadzībai veicināt pareizu tiesvedības norisi, maksimāli samazināt paralēlas tiesvedības iespēju un tādējādi izvairīties no nolēmumiem, kas, ja lietas tiek izspriestas atsevišķi, var izrādīties nesavienojami.
- 78 Otrkārt, šo tiesību normu tomēr nevar piemērot tādējādi, ka ar to prasītājam ir dota iespēja celt prasību pret vairākiem atbildētājiem tikai tāpēc, lai kādu no atbildētājiem nepakļautu tās dalībvalsts tiesu jurisdikcijai, kurā atrodas tā domicils (šajā ziņā skat. 1988. gada 27. septembra spriedumu lietā 189/87 *Kalfelis*, *Recueil*, 5565. lpp., 8. un 9. punkts, kā arī 1998. gada 27. oktobra spriedumu lietā C-51/97 *Réunion européenne* u.c., *Recueil*, I-6511. lpp., 47. punkts).
- 79 Šajā ziņā Tiesa ir norādījusi, ka, lai nolēmumi būtu uzskatāmi par nesavienojamiem Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punkta izpratnē, nepietiek ar to, ka pastāv atšķirības tiesvedības iznākumā; šīm atšķirībām ir jāpastāv vienas un tās pašas faktiskās un juridiskās situācijas ietvaros (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Freeport*, 40. punkts).

- 80 Izvērtējot saiknes starp dažādām prasībām esamību, t.i., nesavienojamu nolēmumu pieņemšanas risku gadījumā, ja šīs prasības tiek izskatītas atsevišķi, celto prasību juridisko pamatu identiskums ir tikai viens atbilstošs kritērijs starp vairākiem kritērijiem. Šis identiskums nav nepieciešams Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punkta piemērošanas nosacījums (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Freeport*, 41. punkts).
- 81 Tātad prasību, kas celtas pret vairākiem atbildētājiem, juridisko pamatu atšķirības kā tādas nav šķērslis Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punkta piemērošanai, tomēr tā tas ir tiktāl, ciktāl atbildētāji varēja paredzēt, ka pastāv risks, ka pret tiem ceļ prasības dalībvalstī, kur vismaz vienam no tiem ir domicils (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Freeport*, 47. punkts).
- 82 Tas tā ir it īpaši tad, ja, kā tas ir pamata lietā, valstu regulējumi, ar kuriem ir pamatotas pret vairākiem atbildētājiem celtās prasības, atbilstoši iesniedzējtiesas norādēm ir būtībā identiski.
- 83 Turklāt valsts tiesai, ņemot vērā visus lietas apstākļus, ir jānovērtē, vai starp dažādām tajā celtajām prasībām pastāv apvienošā saikne, t.i., nesavienojamu nolēmumu pieņemšanas risku gadījumā, ja minētās prasības tiktu izspriestas atsevišķi. Šajā ziņā nozīme var būt tam, vai atbildētāji, kuriem autortiesību īpašnieks pārmet materiāli identiskus savu tiesību aizskārumus, ir vai nav rīkojušies patstāvīgi.
- 84 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka fakts kā tāds, ka prasības, kas ir celtas pret vairākiem atbildētājiem saistībā ar materiāli identiskiem autortiesību pārkāpumiem, balstās uz tādiem valstu juridiskajiem pamatiem, kuri atšķiras atkarībā

no dalībvalsts, neliedz piemērot šo tiesību normu. Valsts tiesai, ņemot vērā visus lietas apstākļus, ir jānovērtē, vai pastāv risks, ka, ja minētās prasības tiktu izspriestas atsevišķi, tiktu pieņemti nesavienojami nolēmumi.

Par ceturto jautājumu

⁸⁵ Ceturto jautājumu, kas ir jāizskata otrām kārtām, iesniedzējtiesa ir uzdevusi, lai novērtētu tās nostājas pamatotību, saskaņā ar kuru atbildētājām pamata lietā, lai publicētu no portreta fotogrāfijas izstrādātu strīdus fotorobotu, nebija vajadzības prasīt E. M. Paineres piekrišanu, jo šādai fotogrāfijai piešķirtās aizsardzības apjoms ir ierobežots vai šādas aizsardzības nemaz nav tādēļ, ka minētā fotogrāfija rada pamatu tikai ierobežotām radošajām iespējām.

⁸⁶ Tādējādi iesniedzējtiesas jautājums ir saprotams kā tāds, kas ir būtībā uzdots, lai noskaidrotu, vai Direktīvas 93/98 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar šo tiesību normu portreta fotogrāfija var tikt aizsargāta ar autortiesībām, un, apstiprinošas atbildes gadījumā, vai, ņemot vērā, iespējams, pārāk ierobežotas radošās darbības iespējas, kas ar šādu fotogrāfiju var tikt veikta, šī aizsardzība it īpaši saistībā ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā paredzēto darba reproducēšanas kārtību ir vājāka par to, kas ir piemērojama citiem darbiem, ieskaitot fotogrāfijas.

⁸⁷ Pirmkārt, attiecībā uz jautājumu, vai reālistiskas fotogrāfijas, tostarp portreta fotogrāfijas, ir aizsargātas ar autortiesībām atbilstoši Direktīvas 93/98 6. pantam, ir jānorāda, ka 2009. gada 16. jūlija spriedumā lietā *C-5/08 Infopaq International* (Krājums,

I-6569. lpp., 35. punkts) Tiesa jau ir nospriedusi, ka autortiesības var piemērot tikai attiecībā uz objektu, tādu kā fotogrāfija, kurš ir oriģināls tajā ziņā, ka tas ir tā autora intelektuālā jaunrade.

⁸⁸ Kā izriet no Direktīvas 93/98 preambulas septiņpadsmitā apsvēruma, [darbs] ir tā autora intelektuālā jaunrade, ja tas atspoguļo viņa personību.

⁸⁹ Tas tā ir tad, ja autors, izstrādājot darbu, var īstenot savas radošās iespējas, veicot brīvas un radošas izvēles (skat. *a contrario* 2011. gada 4. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-403/08 un C-429/08 *Football Association Premier League u.c.*, Krājums, I-9083. lpp., 98. punkts).

⁹⁰ Attiecībā uz portreta fotogrāfiju ir jānorāda, ka, izstrādājot šādu [darbu], autors vairākos veidos un dažādos brīžos var veikt brīvas un radošas izvēles.

⁹¹ Sagatavošanas posmā autors var izvēlēties izvietojuma apstākļus, fotografējamās personas pozu vai apgaismojumu. Portreta fotografēšanas posmā viņš var izvēlēties kadrēšanu, izmantojamo redzes leņķi vai arī radīto atmosfēru. Visbeidzot, izgatavojot novilkumu, autors starp dažādām esošajām attīstīšanas tehnikām var izvēlēties to, kuru viņš vēlas izmantot, vai arī attiecīgajā gadījumā izmantot programmatūru.

⁹² Tādējādi fotogrāfijas autors, izmantojot šīs dažādās izvēles, var radītajam darbam piešķirt “personisku raksturu”.

- ⁹³ Tādēļ, runājot par portreta fotogrāfiju, [rīcības] brīvība, kura ir autoram, lai īstenotu savas radošās iespējas, ne obligāti ir samazināta vai pat neesoša.
- ⁹⁴ Ņemot vērā iepriekš minēto, tādējādi ir jāuzskata, ka saskaņā ar Direktīvas 93/98 6. pantu portreta fotogrāfija var tikt aizsargāta ar autortiesībām ar nosacījumu, kas valsts tiesai katrā konkrētā gadījumā ir jāpārbauda, ka šāda fotogrāfija ir autora intelektuālā jaunrade, kura atspoguļo pēdējā minētā personību un izpaužas kā viņa šīs fotogrāfijas īstenošanas laikā veiktās brīvas un radošas izvēles.
- ⁹⁵ Otrkārt, saistībā ar jautājumu, vai šāda aizsardzība ir vajāka par to, kas ir piemērojama citiem darbiem, un it īpaši fotogrāfijām, vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu aizsargāta darba autoram tostarp ir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji.
- ⁹⁶ Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka ar šo tiesību normu piešķirtās aizsardzības apjomam ir jābūt plašam (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Infopaq International*, 43. punkts).
- ⁹⁷ Turklāt ir jākonstatē, ka neviens Direktīvas 2001/29 vai kādas citas šajā jomā piemērojamas direktīvas elements nedod pamatu uzskatīt, ka šādas aizsardzības apjoms būtu atkarīgs no eventuālām radošās izpaušmes iespēju atšķirībām dažādu kategoriju darbu īstenošanā.

⁹⁸ Tādējādi, runājot par portreta fotogrāfiju, ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu piešķirtā aizsardzība nevar būt vājāka par to, kāda ir piemērojama citiem darbiem, ieskaitot fotogrāfijas darbus.

⁹⁹ Ņemot vērā iepriekš minēto, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/98 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar šo tiesību normu portreta fotogrāfija var tikt aizsargāta ar autortiesībām ar nosacījumu, kas valsts tiesai katrā konkrētā gadījumā ir jāpārbauda, ka šāda fotogrāfija ir autora intelektuālā jaunrade, kura atspoguļo pēdējā minētā personību un izpaužas kā viņa šīs fotogrāfijas īstenošanas gaitā veiktās brīvas un radošas izvēles. Ciktāl ir pārbaudīts, ka konkrētai portreta fotogrāfijai ir darba kvalitāte, tās aizsardzība nav vājāka par to, kāda ir piemērojama visiem citiem darbiem, ieskaitot fotogrāfijas.

Par trešā jautājuma a) un b) punktu

¹⁰⁰ Ar trešā jautājuma a) un b) punktu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai to piemērotu tādā lietā kā pamata lieta, ir vajadzīgs konkrēts, aktuāls un nepārprotams tiesību aizsardzības iestāžu aicinājums publicēt fotogrāfiju izmeklēšanas interesēs, un, ja šāds nosacījums netiek prasīts, vai plašsaziņas līdzekļiem ir tiesības atsaukties uz šo tiesību normu gadījumā, ja tie pēc pašu iniciatīvas bez iestāžu paziņojuma par meklēšanu nolemj, ka fotogrāfija tiek publicēta sabiedrības drošības interesēs.

- 101 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Direktīvas 2001/29 tiesību normās nav iekļauti apstākļi, pastāvot kuriem ir iespējams atsaukties uz sabiedrības drošības interesi, lai izmantotu aizsargātu darbu, no kā izriet, ka dalībvalstīm, kas izlemj paredzēt šādu izņēmumu, šajā ziņā ir plaša rīcības brīvība (skat. pēc analogijas 2011. gada 16. jūnija spriedumu lietā C-462/09 *Stichting de Thuiskopie*, Krājums, I-5331. lpp., 23. punkts).
- 102 Šāda rīcības brīvība, pirmkārt, atbilst koncepcijai, ka katra dalībvalsts, ņemot vērā valstij raksturīgos vēsturiskos, juridiskos, ekonomikas vai sociālos apsvērumus, pati atbilstoši savām vajadzībām spēj vislabāk noteikt sabiedrības drošības prasības (skat. pēc analogijas 2008. gada 16. decembra spriedumu lietā C-213/07 *Michaniki*, Krājums, I-9999. lpp., 56. punkts).
- 103 Otrkārt, rīcības brīvība atbilst Tiesas judikatūrai, saskaņā ar kuru, ja direktīvā nav paredzēti pietiekami precīzi kritēriji, lai norobežotu no tās izrietošas saistības, dalībvalstīm pašām savā teritorijā jānosaka vispiemērotākie kritēriji, lai nodrošinātu minētās direktīvas izpildi (šajā ziņā skat. 2003. gada 6. februāra spriedumu lietā C-245/00 *SENA*, *Recueil*, I-1251. lpp., 34. punkts, un 2003. gada 16. oktobra spriedumu lietā C-433/02 Komisija/Belģija, *Recueil*, I-12191. lpp., 19. punkts).
- 104 Pastāvot šādiem apstākļiem, rīcības brīvība, kas ir dalībvalstīm, ja tās izmanto Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunktā paredzēto izņēmumu, ir jāīsteno Savienības tiesībās noteiktajās robežās.
- 105 Šajā ziņā ir svarīgi norādīt, pirmkārt, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, nosakot Savienības tiesību aktu īstenošanas pasākumus, valsts iestādēm sava rīcības brīvība ir jāizmanto, ievērojot Savienības tiesību vispārējos principus, tostarp samērīguma principu (skat. it īpaši 2002. gada 20. jūnija spriedumu lietā C-313/99 *Mulligan u.c.*,

Recueil, I-5719. lpp., 35. un 36. punkts; 2004. gada 25. marta spriedumu apvienotajās lietās C-231/00, C-303/00 un C-451/00 *Cooperativa Lattepiù u.c.*, *Recueil*, I-2869. lpp., 57. punkts, un 2006. gada 14. septembra spriedumu lietā C-496/04 *Slob*, Krājums, I-8257. lpp., 41. punkts).

- 106 Saskaņā ar šo principu pasākumiem, ko dalībvalstīm ir tiesības pieņemt, ir jābūt piemērotiem izvirzītā mērķa sasniegšanai un tie nedrīkst pārsniegt to, kas šī mērķa sasniegšanai ir nepieciešams (2004. gada 14. decembra spriedumi lietā C-434/02 *Arnold André*, Krājums, I-11825. lpp., 45. punkts; lietā C-210/03 *Swedish Match*, Krājums, I-11893. lpp., 47. punkts, kā arī iepriekš minētais 2005. gada 6. decembra spriedums apvienotajās lietās *ABNA u.c.*, 68. punkts).
- 107 Otrkārt, dalībvalstīm piemētošo rīcības brīvību nedrīkst izmantot tā, lai apdraudētu Direktīvas 2001/29 galveno mērķi, kurš, kā izriet no tās 9. apsvēruma, ir nodrošināt augstu aizsardzības līmeni par labu tostarp autoriem, kas intelektuālajai jaunradei ir izšķiroši.
- 108 Treškārt, minētās rīcības brīvības izmantošanā ir jāievēro tiesiskās drošības prasība attiecībā uz autoriem saistībā ar viņu darbu aizsardzību, kura ir minēta Direktīvas 2001/29 preambulas 4., 6. un 21. apsvērumā. Šāda prasība nozīmē, ka aizsargāta darba izmantošana sabiedrības drošības nolūkā nevar būt atkarīga no aizsargāta darba izmantotāja paša brīvas rīcības (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Infopaq International*, 62. punkts).
- 109 Ceturtkārt, Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunkts kā atkāpe no vispārējā šajā pašā direktīvā noteiktā principa, t.i., prasības par autortiesību īpašnieka atļauju katrai aizsargāta darba reproducēšanai, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir

jāinterpretē šauri (2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-476/01 *Kapper, Recueil*, I-5205. lpp., 72. punkts, un 2006. gada 26. oktobra spriedums lietā C-36/05 Komisija/Francija, Krājums, I-10313. lpp., 31. punkts).

- 110 Piektkārt, dalībvalstīm piemītošo rīcības brīvību ierobežo Direktīvas 2001/29 5. panta 5. punkts, ar ko minētās direktīvas 5. panta 3. punkta e) apakšpunktā paredzētā izņēmuma ieviešanai ir izvirzīts trīskāršs nosacījums, proti, vispirms, lai šis izņēmums tiktu piemērots tikai dažos īpašos gadījumos, tad, lai tas nebūtu pretrunā darba parastajai izmantošanai un, visbeidzot, lai tas nepamatoti neskartu autortiesību subjekta likumīgās intereses.
- 111 Ņemot vērā visas šīs norādītās prasības un izņēmumus, plašsaziņas līdzeklim, tādām kā preses izdevniecība šajā lietā, nevar būt ļauts uzņemties sabiedrības drošības aizsardzības [pienākumus]. Tikai valsts, kuras kompetentām iestādēm ir piemēroti līdzekļi un koordinētas struktūras, ir uzskatāma par piemērotu un atbildīgu par šāda vispārīgo interešu mērķa īstenošanas nodrošināšanu ar atbilstošiem līdzekļiem, tostarp, piemēram, paziņojuma par meklēšanu izplatīšanu.
- 112 Tādējādi šāda izdevniecība nedrīkst pēc savas iniciatīvas izmantot ar autortiesībām aizsargātu darbu, atsaucoties uz sabiedrības drošības mērķi.
- 113 Pastāvot šādiem apstākļiem, runājot par demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī pastāvošo preses aicinājumu informēt sabiedrību, kuram ir piemērojami tikai tādi ierobežojumi, kas ir strikti nepieciešami, nevar izslēgt, ka atsevišķos gadījumos preses izdevniecība var dot ieguldījumu sabiedrības drošības mērķa sasniegšanā, publicējot meklējamās personas fotogrāfiju. Tomēr ir jābūt izvirzītām prasībām, lai šī iniciatīva, pirmkārt, iekļautos kāda valsts kompetento iestāžu pieņemta lēmuma vai veiktas darbības, kuras mērķis ir nodrošināt sabiedrības drošību, kontekstā un, otrkārt, tiktu

veikta, vienojoties un saskaņojot ar minētajām iestādēm, lai izvairītos no darbības, kas ir pretēja šo pēdējo minēto iestāžu veiktajiem pasākumiem, īstenošanas riska. Turklāt konkrēts, aktuāls un nepārprotams tiesību aizsardzības iestāžu aicinājums publicēt fotogrāfiju izmeklēšanas vajadzībām nav nepieciešams.

¹¹⁴ Atbildētāju arguments, saskaņā ar kuru plašsaziņas līdzekļiem preses brīvības vārdā jābūt iespējai pamatoties uz Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunktu apstākļos, kad nav tiesību aizsardzības iestāžu paziņojuma par meklēšanu, nevar novest pie pretēja secinājuma. Kā ģenerālvokāte ir norādījusi savu secinājumu 163. punktā, vienīgais šīs tiesību normas mērķis ir aizsargāt sabiedrības drošību un tās mērķis nav intelektuālā īpašuma aizsardzības vērtējums salīdzinājumā ar preses brīvību.

¹¹⁵ Turklāt, kā izriet no 1950. gadā 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10. panta un Eiropas Pamattiesību hartas 11. panta, nevis preses brīvības īstenošana ir paredzēta, lai aizsargātu sabiedrības drošību, bet gan minētās brīvības ierobežojumu var pamatot ar sabiedrības drošības aizsardzības prasībām.

¹¹⁶ Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešā jautājuma a) un b) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka plašsaziņas līdzeklis, tāds kā preses izdevniecība, nedrīkst pēc savas iniciatīvas izmantot ar autortiesībām aizsargātu darbu, atsaucoties uz sabiedrības drošības mērķi. Tomēr nevar izslēgt, ka atsevišķos gadījumos tas var dot ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā, publicējot meklējamas personas fotogrāfiju. Ir jābūt izvirzītām prasībām, lai šī iniciatīva, pirmkārt, iekļautos kāda valsts kompetento iestāžu pieņemta lēmuma vai veiktas darbības kontekstā, kuras mērķis ir nodrošināt sabiedrības drošību, un, otrkārt, tiktu īstenota, vienojoties un

saskaņojot ar minētajām iestādēm, lai izvairītos no darbības, kas ir pretēja šo pēdējo minēto iestāžu veiktajiem pasākumiem, veikšanas riska; nav nepieciešams konkrēts, aktuāls un nepārprotams tiesību aizsardzības iestāžu aicinājums publicēt fotogrāfiju izmeklēšanas vajadzībām.

Par trešā jautājuma c) punktu

- ¹¹⁷ Ņemot vērā uz trešā jautājuma a) un b) punktu sniegto atbildi, uz trešā jautājuma c) punktu nav jāatbild.

Par otro jautājumu

Ievada apsvērumi

- ¹¹⁸ Vispirms ir jānorāda, ka ar otrā jautājuma a) un b) punktu Tiesa ir aicināta interpretēt to pašu Savienības tiesību normu, t.i., Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktu.
- ¹¹⁹ Saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus autora ekskluzīvajām reproducēšanas tiesībām attiecībā uz viņa darbu, ja runa ir par citātiem, kas ir veikti, piemēram, kritikas vai apskata nolūkā, ar noteikumu, ka tie

attiecas uz darbu vai citu aizsargātu objektu, kas jau ir likumīgi publiskots, ka ir norādīts avots, tostarp autors, ja vien to nav neiespējami izdarīt, un ka to izmantošana notiek saskaņā ar godprātīgu praksi un ciktāl tas vajadzīgs attiecīgajam mērķim.

¹²⁰ Minētā tiesību norma tātad ir vērsta uz to, lai nepieļautu, ka autoram piešķirtās ekskluzīvās reproducēšanas tiesības radītu šķērslis iespējai publicēt, izmantojot citātus, jau publiskota darba izvilkumus, tiem pievienojot komentārus vai kritiku.

¹²¹ Ir konstatēts, ka pamata lietā aplūkojamais darbs ir Natašas K. portreta fotogrāfija.

¹²² Ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa pamatojas uz pieņēmumu, ka fotogrāfijas darbs ietilpst Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkta piemērošanas jomā. Turklāt šo pieņēmumu nav apstrīdējis neviens no pamata lietas dalībniekiem, neviena no dalībvalstīm, kas ir iesniegusi apsvērumus, ne arī Eiropas Komisija.

¹²³ Uz otrā jautājuma a) un b) punktu ir jāatbild, aplūkojot no šīs perspektīvas, nespriežot par minētā pieņēmuma pamatotību, ne arī par jautājumu, vai strīdus fotogrāfijas tikušas faktiski izmantotas citēšanas nolūkā.

¹²⁴ Tāpat vispirms ir jāprecizē Direktīvas 2001/29 franču valodas versijas 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā minētās frāzes “mise à la disposition du public” [publiskots] nozīme.

- 125 Šajā ziņā ir jānorāda, ka tas, kas ir jāsaprot ar franču valodā izteikto frāzi “mise à la disposition du public”, nav definēts nedz Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā, nedz arī kādā tās vispārējā rakstura normā. Turklāt šis jēdziens tajā tiek izmantots vairākos kontekstos un tam nav identiska satura, ko parāda tostarp šīs direktīvas 3. panta 2. punkts.
- 126 Šajos apstākļos saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts tiktāl, ciktāl tas ir iespējams, ir jāinterpretē, ņemot vērā piemērojamas starptautisko tiesību normas, it īpaši tās, kas ir iekļautas Bernes konvencijā (skat. 2006. gada 7. decembra spriedumu lietā C-306/05 *SGAE*, Krājums, I-11519. lpp., 35., 40. un 41. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Football Association Premier League* u.c., 189. punkts), ņemot vērā, ka atbilstoši tās 37. pantam, ja rodas dažādu valodu versiju interpretācijas atšķirības, noteicoša ir versija franču valodā.
- 127 No Bernes konvencijas franču valodas versijas 10. panta pirmās daļas, kuras materiālā piemērošanas joma ir salīdzināma ar Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkta materiālo piemērošanas jomu, izriet, ka ar zināmiem nosacījumiem ir atļauts izmantot citātus no darba, kas jau ir likumīgi padarīts pieejams sabiedrībai.
- 128 Šajos apstākļos ar Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā franču valodas [versijā] norādīto frāzi “mise à la disposition du public d'une œuvre” [darbs, ..] kas jau ir [..] publiskots] ir jāsaprot fakts, ka šis darbs ir padarīts pieejams sabiedrībai. Šo interpretāciju turklāt apstiprina ne vien frāze “made available to the public”, bet arī frāze “der Öffentlichkeit zugänglich gemacht”, ko angļu un vācu valodas versijā vienādi lieto gan minētajā Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā, gan arī Bernes konvencijas 10. panta pirmajā daļā.

Par otrā jautājuma a) punktu

- ¹²⁹ Ar otrā jautājuma a) punktu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas piemērošanu neliedz tas, ka preses publikācija, kurā ir citēts darbs vai cits aizsargāts objekts, nav ar autoritēsībām aizsargāts literārs darbs.
- ¹³⁰ Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā ir noteikta tā piemērošanas nosacījumu virkne, kuru starpā nav iekļauta prasība, atbilstoši kurai darbam vai citam aizsargātam objektam būtu jābūt citētam ar autoritēsībām aizsargāta literāra darba ietvaros.
- ¹³¹ Pretēji tam, ko Itālijas valdība norāda savos rakstveida apsvērumos, minētajā 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā iekļautā frāzes daļa “ar noteikumu, ka tie attiecas uz darbu vai citu tiesību objektu, kas jau ir likumīgi publiskots”, nepārprotami attiecas uz darbu vai citu aizsargātu objektu, kas tiek citēts, un nevis objektu, kurā citēšana ir veikta.
- ¹³² Saistībā ar kontekstu, kurā iekļaujas Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts, ir jāatgādina, kā tas izriet no šīs direktīvas preambulas 31. apsvēruma, ka, piemērojot šo direktīvu, jāsauglabā “taisnīgs līdzsvars” autoru, no vienas puses, un aizsargātu objektu izmantotāju, no otras puses, tiesībām un interesēm.

- 133 Tāpat ir jānorāda, ka, lai gan saskaņā ar šī sprieduma 109. punktā minēto Tiesas judikatūru Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā paredzētie nosacījumi ir interpretējami šauri, jo šī tiesību norma ir atkāpe no šajā direktīvā noteiktās vispārīgās normas, tad tomēr minēto nosacījumu interpretācijai ir jāļauj saglabāt šādi noteiktā izņēmuma lietderīgo iedarbību un ievērot tā mērķi (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Football Association Premier League u.c.*, 162. un 163. punkts).
- 134 Tātad Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts ir vērsts uz to, lai noteiktu taisnīgu līdzsvaru starp darba vai cita aizsargāta objekta izmantotāju tiesībām uz izpausmes brīvību un autoriem piešķirtajām reproducēšanas tiesībām.
- 135 Šajā gadījumā taisnīgais līdzsvars tiek nodrošināts, dodot priekšroku izmantotāju tiesību uz izpausmes brīvību īstenošanai salīdzinājumā ar autora interesēm saglabāt iespēju iebilst pret viņa darba, kas jau ir ticis likumīgi padarīts pieejams sabiedrībai, izvilkumu reproducēšanu, katrā ziņā nodrošinot šim autoram tiesības uz norādi uz viņa vārdu.
- 136 Aplūkojot no šīs divpusējās perspektīvas, jautājums, vai citāts ir veikts darbā, kas ir aizsargāts ar autortiesībām, vai, tieši pretēji, darba, kas ar šādām tiesībām nav aizsargāts, ietvaros, nav nozīmīgs.
- 137 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otrā jautājuma a) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas piemērošanu neliedz tas, ka preses publikācija, kurā ir citēts darbs vai cits aizsargāts objekts, nav ar autortiesībām aizsargāts literārs darbs.

Par otrā jautājuma b) punktu

- 138 Ar otrā jautājuma b) punktu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā piemērošanu neliedz tas, ka citētajam darbam vai citam aizsargātam objektam nav norādīts autors vai izpildītājs.
- 139 Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkta noteikumos ir paredzēts pamatpienākums, saskaņā ar kuru citēšanas gadījumā ir jānorāda avots, tostarp autors, ja vien to nav neiespējami izdarīt, ar noteikumu, ka citēts darbs vai cits aizsargāts objekts jau ir ticis likumīgi padarīts pieejams sabiedrībai.
- 140 Šajā ziņā ir jānorāda, ka no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka atbildētājas pamata lietā, nesniedzot citus precizējumus, norāda, ka strīdus fotogrāfijas ir saņēmušas no ziņu aģentūras.
- 141 Ciktāl strīdus fotogrāfijas, pirms to ir izmantojušas atbildētājas pamata lietā, ir bijušas ziņu aģentūras rīcībā, kura tās pēc tam, kā tās norāda, ir nodevusi minēto atbildētāju rīcībā, var likumīgi prezumēt, ka šīs minētās fotogrāfijas šīs aģentūras rīcībā ir nonākušas pēc tam, kad tās bija likumīgi publiskotas. Tādējādi ir uzskatāms, ka šajā gadījumā ir bijis norādīts strīdus fotogrāfiju autora vārds. Šādas norādes neesamības gadījumā attiecīgā publiskošana būtu nelikumīga un tādējādi Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts nebūtu piemērojams.

- ¹⁴² Tātad, tā kā strīdus fotogrāfiju autora vārds jau bija norādīts, šo fotogrāfiju nākamajam izmantotājam nekādā ziņā nav bijis neiespējams to norādīt, kā tas tiek prasīts atbilstoši Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā paredzētajam pienākumam.
- ¹⁴³ Tomēr arī ir jānorāda, ka pamata lietai ir tā īpatnība, ka šī lieta norit krimināltiesiskās izmeklēšanas kontekstā, kuras ietvaros pēc Natašas K. nolaupīšanas 1998. gadā valsts kompetentās tiesību aizsardzības iestādes izplatīja paziņojumu par meklēšanu ar strīdus fotogrāfiju reprodukcijām.
- ¹⁴⁴ Tādējādi nevar izslēgt, ka valsts tiesību aizsardzības iestādes ir bijušas tās, kuras ir sākotnēji publiskojušas atbildētāju pamata lietā vēlāk izmantotās strīdus fotogrāfijas.
- ¹⁴⁵ Saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunktu šādas publiskošanas gadījumā, pretēji minētās direktīvas 5. panta 3. punkta d) apakšpunktam, netiek prasīts norādīt autora vārdu.
- ¹⁴⁶ Tādējādi tas, ka sākotnējais izmantotājs, kuram ir tiesības atsaukties uz minēto 5. panta 3. punkta e) apakšpunktu, publiskojot aizsargātu darbu, nav norādījis tās autora vārdu, neietekmē šīs darbības likumību.
- ¹⁴⁷ Šajā lietā, pieņemot, ka atbilstoši Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunktam strīdus fotogrāfijas ir sākotnēji publiskojušas valsts kompetentās tiesību aizsardzības iestādes, un pieņemot, ka šajā sākotnējā likumīgajā izmantošanā autora

vārds nav bijis minēts, šo pašu fotogrāfiju vēlākajai izmantošanai presē atbilstoši minētās direktīvas 5. panta 3. punkta d) apakšpunktam noteikti tiek prasīta to avota, bet ne obligāti to autora vārda norāde.

¹⁴⁸ Tā kā presei nav pienākuma pārbaudīt šādas norādes neesamības iemeslus, tai šajā situācijā nav iespējams identificēt un/vai norādīt autora vārdu un tādējādi tā ir uzskatāma par atbrīvotu no pamatpienākuma norādīt autora vārdu.

¹⁴⁹ Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otrā jautājuma b) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā piemērošana ir pakļauta pienākumam, lai būtu norādīts darba vai cita aizsargāta objekta avots, tostarp autora vai izpildītāja vārds. Tomēr ja, piemērojot Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunktu, šis vārds nav bijis norādīts, minētais pienākums ir uzskatāms par izpildītu, ja ir norādīts tikai avots.

Par tiesāšanās izdevumiem

¹⁵⁰ Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka fakts kā tāds, ka prasības, kas ir celtas pret vairākiem atbildētājiem saistībā ar materiāli identiskiem autortiesību pārkāpumiem, balstās uz tādiem valstu juridiskajiem pamatiem, kuri atšķiras atkarībā no dalībvalsts, neliedz piemērot šo tiesību normu. Valsts tiesai, ņemot vērā visus lietas apstākļus, ir jānovērtē, vai pastāv risks, ka, ja minētās prasības tiktu izspriestas atsevišķi, tiktu pieņemti nesavienojami nolēmumi;
- 2) Padomes 1993. gada 29. oktobra Direktīvas 93/98/EEK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņu saskaņošanu 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar šo tiesību normu portreta fotogrāfija var tikt aizsargāta ar autortiesībām ar nosacījumu, kas valsts tiesai katrā konkrētā gadījumā ir jāpārbauda, ka šāda fotogrāfija ir autora intelektuālā jaunrade, kura atspoguļo pēdējā minētā personību un izpaužas kā viņa šīs fotogrāfijas īstenošanas gaitā veiktās brīvas un radošas izvēles. Ciktāl ir pārbaudīts, ka konkrētai portreta fotogrāfijai ir darba kvalitāte, tās aizsardzība nav vājāka par to, kāda ir piemērojama visiem citiem darbiem, tostarp fotogrāfijai;
- 3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 5. panta 3. punkta e) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka plašsaziņas līdzeklis, tāds kā preses izdevniecība, nedrīkst pēc savas iniciatīvas izmantot ar autortiesībām aizsargātu darbu, atsaucoties uz sabiedrības drošības mērķi. Tomēr

nevar izslēgt, ka atsevišķos gadījumos tas var dot ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā, publicējot meklējamās personas fotogrāfiju. Ir jābūt izvirzītām prasībām, lai šī iniciatīva, pirmkārt, iekļautos kāda valsts kompetento iestāžu pieņemta lēmuma vai veiktas darbības, kuras mērķis ir nodrošināt sabiedrības drošību, kontekstā un, otrkārt, tiktu īstenota, vienojoties un saskaņojot ar minētajām iestādēm, lai izvairītos no darbības, kas ir pretēja šo pēdējo minēto iestāžu veiktajiem pasākumiem, veikšanas riska; nav nepieciešams konkrēts, aktuāls un nepārprotams tiesību aizsardzības iestāžu aicinājums publicēt fotogrāfiju izmeklēšanas vajadzībām;

- 4) Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas piemērošanu neliedz tas, ka preses publikācija, kurā ir citēts darbs vai cits aizsargāts objekts, nav ar autortiesībām aizsargāts literārs darbs;
- 5) Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta d) apakšpunkts, lasot to saistībā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā piemērošana ir pakļauta pienākumam, lai būtu norādīts darba vai cita aizsargāta objekta avots, tostarp autora vai izpildītāja vārds. Tomēr ja, piemērojot Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta e) apakšpunktu, šis vārds nav bijis norādīts, minētais pienākums ir uzskatāms par izpildītu, ja ir norādīts tikai avots.

[Paraksti]